

מסורת הש"ס

(א) וְרִי"ה טו. מוסף שביעי
 סוף פ"ד, (ז) ז"ל דמלא,
 (א) ז"ק קא: וְרִי"ה טו. כל
 הסוגיא, (ד) נחלה ג. ע"ש
 מדרס סב. ע"ש ז"ק קב,
 (ה) ז"ק קב, (ו) ומסו יג,
 (ז) רש"ל מ"ו,

תורה אור השלם

1. וְהָיָה שַׁבַּת הַשָּׁלֵם
 לָכֶם לְאֵכֶלָה לֶחֶם
 וּלְעֵבֶדְךָ וּלְאִמְּךָ
 וּלְחִבְדְּךָ וְלַחֲבוּבְךָ
 הַגֵּרִים עִמָּךְ:

ויקרא כו ה

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמרו אמרו אחר
 לקיטה:

מוסף רש"י

שבשעת עשיורו. שאל חננו
 שניה ונקטנו בשליש
 מתעשר כות שנה שלישית,
 כירק. לפי שאף הוא דרכו
 ליגדל על כל מים, הרי
 מפרש לה בשמעתה מה
 קמייתא דקדושין (ד"ה יד)
 שאין הולצין בו לענין
 מפרשות אחר מטות כשאר
 אילנות אלא אחר שנה
 שנקטת בו כירק. המעשרות
 משמעות כסדר השנים, שנה
 ראשונה של שמעיה מעשר
 ראשון ושני, וכן בשניה
 אכל שלישית מעשר ראשון
 ומעשר עני, ואם חנוט
 בשניה ונקט בשלישית
 כשאר אילנות אחר חנוטה
 ובתמורה אחר לקיטה כירק
 (דקדושין ב.)
 מאן דבר שמיה. דקאמר
 דמינו עלה ריבויא אלא
 איכא חזן דלפני (ד"ה טו.)
 אחריו אחר לקיטה
 למעשר. לענין חדש וישן
 ולענין שניה נכנסת
 לשלישית או שלישית
 לרביעית, ואחר חנוטה
 לרביעית. בין להפקיד בין
 לביעור כשאר אילנות, וכן
 שביעית הנכנסת לשמינית
 הפקדה הוא פוטרה עני
 המעשר, דלילו לענין
 מעשר כשאר שני שנים
 אולי היה רצון בזה לקיטה
 לגבי חדש וישן ומעשר שני
 ומעשר עני משום דדרכו
 ליגדל על כל מים כירק,
 והרי מפרש בשמעתה
 קמייתא דקדושין, אלא
 לשאר דבריו שזה לא
 בחר חנוטה (ד"ה טו.)
 שגבבין לחובה. לנשות
 מהן מחצית, אולי למות
 החורק (ב"ק קא.) אין
 בהן משום קדושת
 שביעית. ויהנה מן אף
 לאחר זמן הביעור (טו.)
 שהנאות וביעורו שיהיה
 דבר ששעתה הנאות כל
 מן העולם (טו.) יצאו
 עצים. שאלהם ביעור
 שנעשים גתלים הוא דהוא
 עיקר הנאות (טו.) והוא
 איכא עצים דמשחן.
 שחאליין כגון אפוק
 לנשאל ביעור
 וביעורו שיהיה מוחל ענייה
 שביעית (טו.) סתם עצים
 להסקה הן עומדין. וכן
 להאיר הלך עצים ענייה
 ומעקרה לא חל עלייה
 להסקה תנאי היא. איכא
 למי' סתם עצים להסקה
 נישא ולא חילל שביעית

שבעים לקיטו עשורו. שאל חנוט בשנה שניה שמעשרותיה מעשר
 ראשון ומעשר שני ונקטו בשלישית לשמינית שמעשרותיה מעשר
 ראשון ומעשר עני מתעשר כדין מעשר שלישית ואילו שאר אילנות
 שחנוט פירותיהן בשניה ונקטו בשלישית מתעשרין כדין שניה.

ולענין מעשר השוה אחריו לירק
 דמעשר פירות האילן וירקות דרבנן
 ומעשר גורן ויקב דאורייתא וצבורן
 ויקב ילפינן בראש השנה (דף יג.)
 שמתעשר אחר השנה שביעית שליש
 מקראי ואסמכו רבנן מעשר דבריהם
 אגורין ויקב מה גורן ויקב מיוחדים
 שגדלים על רוב מים דהיינו מי
 גשמים ומתעשרין לשנה שעברה אף
 כל הגדילין על רוב מים כגון פירות
 האילן מתעשרין לשנה שעברה יאלו
 ירקות שגדילין על כל מים שמתעשרים
 לשנה הבאה אחריו נמי גדל על כל
 מים כירק: לול דבר. אף למעשרות:
הוא דאמר. תנא דמתני' דמקפיד
 אאחריו: (ד) (דאמר) **כי האי תנא.**
 דקמני ורבותינו נמנו בראשית ואמרו
 אחריו אחר לקיטה בין למעשר בין
 לשביעית: **טעמא דלול דבר שיש**
נו'. קושא הוא כלומר לעיל אמר
 דהיינו טעמא דלול דבר שיש
 דבר שיש הוא הא שביעית הוא
 אסור ופקא מינה שלול שביעית
 קדושת שביעית נוהג בזה שלא
 ליקח דמיהן חלוק וטלית: **שגבבין.**
 שביעית לאורן: **לחובה.** לשון מחבא:
נקטו לאכילה. למאכל בהמה: שאני
הסם. גבי עני הסקה להכי לא
 נוהגין בהן שביעית דאמר קרא
 והיתה שנת וגו' ומשמע לם לכל
 צרכיהם וכמי לאכלה למימרא דאין
 מותר ליהנות מפירות שביעית אלא
 הנאה הדומה לאכילה: **שהנאות**
וביעורו שיהיה. כלומר שהנאות וביעורו
 שמתבצע מן העולם באין כאחד כגון
 סיכה ושמה והדלקת הנר. ומהך
 דרשה נמי ילפינן שאין שביעית נוהג
 אלא בפרי העומד להנאות הללו
 דה"נ מידרש קרא והיתה שנת הארץ
 נוהגת כמה שלם לאכלה שהנאות
 דומה לאכילה: **יאלו עני הסקה**
שנאמן אחר ביעורו. משמעו
 גתלים אופין בהן אכל לול עיקר
 הנאות לכד את הבית והוא

שעת ביעורו וקלקולו דמי להנאות אכילה ועלי קנים וגפנים קיימי
 להכי ולהכי הלכך בחר מחשבה אולי: **והוא איכא עני דמשחן.**
 עץ שמן שהעץ עצמו מדליקין בו להאיר כמו בצאוקות והיו
 הנאות וביעורו שיהיה השתא מיהא אם נקטן להדלקת אורה
 דנהגה בזה שביעית: ומשני **הסם עצים.** של היסק להסקה
 ניתנו לרבות וסתמן לאו להאיר קיימו הלכך לא נחתה בזה
 קדושת שביעית מעיקרא ואפילו לקטן להאיר: **ה"ג עני דהסקה**
תנאי היא. ועני דהסקה גופייהו שהנאות אחר ביעורן תנאי
 היא אי נהגה בזה שביעית אי לא דליכא תנא דררש לכס דומיא
 דלאכילה למעוטי כל שהנאות אחר ביעורו כדרשין לעיל ומהיהא
 דרשה אימנעו עצים ואיכא דלא ממעט מיניה לעיל דבר שאין
 הנאות שיהיה בכל אדם כגון מלוגמא חילוף ואפיקטיון. ואני שמעתי
 מרבתי שהיו גורסים וסתם עצים להסקה ניהו תנאי היא וכן
 כתוב בכל הספרים וטרחתי מנעורי בכל ילדי שעת הש"ס
 ליטבה כפי דבריהם ואיני יכול ומלמתי גירסא זו בספר כתב
 ידו של רבינו גרשון בן יהודה מנחתו כבוד ובסדר ישועות של
 רבינו יצחק בר מנחם כתוב ואינו מוגה וכן נראה דענין: אין
מוסרין פירות שביעית לא לטוב משרה. לשרות פשתן ציין של שביעית:
ולא לכנסה. לכנסו בגדי ציין של שביעית. משרה וכנסה הנאות אחר
 ביעורן שמעשה ששורה הבגדים או הפשתן ציין שעה אחת נתבצר ואזד לו והנאות אינה עד שילבש הבגדים: **למלוגמא.** לרפואה:

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

מ.

אליעזר אי בחר לקיטה כרצן גמליאל נהג בו שני עשורין אלא
 דמאן דאמר בחר לקיטה אע"ג דנגמר פרי [ככר] דהרי חנוט בשבט
 של שנה שעברה ולא נלקט עד שבט אחר ושמא אחריו חלוק
 משאר פירות לפי שדרכו לעמוד באילן שמים ושלם שנים וכל זמן
 שמתקיים באילן גדל בכל שנה ושנה
 אי נמי אע"פ שחנוט בשבט של שנה
 שעברה זימנין דאין נגמר גדולו עד
 שבט אחר ויחא השתא דנקט רבי
 יוחנן פ"ק דר"ה (דף טו.) גבי אחריו
 אפילו כות ונעשה ככר כלומר דע"י
 מי שנה הבאה גדילה ומיהו כות
 לאו דווקא צעיין דהא רבי יוחנן
 בחר חנוטה אולי ושמא לא חשיבא
 חנוטה באתרוג פחות מכזית:

ורבותינו נמנו באושא. אית
 דגרסי פ"ק דר"ה (דף טו.)
 אחריו אחר חנוטה ציין למעשר בין
 לשביעית וסברי כר"י אליעזר דלעיל
 ואי אפשר לומר כן כדמוכח בשמעתין
 דגרס אחר לקיטה ושלם מחלוקות
 דצד: **שגבבין לחובה.** יש
 לפרש דווקא נקט ויש לפרש אורחא
 דמלמא נקט: **לרבותינו לאכילה.**
 אי בסתם היו לענין לא היה מועיל
 מפרש לאכילה מיד דהוא דאע"פ
 דמשחן שיקטן להאיר לרבה דלמר
 סתם עצים להסקה ושמא הני סתמייהו
 להכי ולהכי הלכך אוליין בחר מפרש:
ועצים דהסקה תנאי היא. אי
 נהגה בזה שביעית או לא
 דאיכא תנא דררש לכס דומיא
 דלאכילה למעוטי כל שהנאות אחר
 ביעורו וממעט עני הסקה ואית דלא
 צעיין אלא דבר שהנאות אין שיהיה
 בכל אדם כגון מלוגמא חילוף
 ואפיקטיון כן פירש בקונ' ורבותינו
 היו גורסין וסתם עצים להסקה ניתנו
 תנאי היא ופי' בקונ' דטרע עלה
 ליטבה ולא יכול וצוהגזל קמא (ז"ק
 דף קב.) פי' בקונ' וזה לשון תנאי
 היא איכא תנאי דלית אי סתם עצים
 להסקה ניתנו ולא חילל שביעית
 ואפילו אע"פ דמשחן ואיכא דסבר
 אע"פ דמשחן מיהא חילל והיינו
 תנאי רבנן סברי סתם פירות לאכילה
 ניתנו וחילל עלייהו קדושת שביעית
 כדאמר' דאלל דבר שיהיה וביעורן
 שיהיה חילל הלכך אפילו לקטן

למשרה ולכנסה לא מיהא מחשבה למיחיה ועלי קנים שנקטן לענין
 ומשחן דהכל סתמייהו להכי ולהכי אכל פירות סתמייהו לאכילה
 ומשחן יצירמן חילל קדושה עלייהו ומו לא מיהא מחשבה לאפקועי
 למשרה ולכנסה דאין נוהגין בקדושת שביעית וגבי עצים נמי סתם
 עצים להסקה ניתנו ולא חילל אפילו אע"פ דמשחן ור' יוסי סבר
 לא אמר' סתם פירות לאכילה ניתנו ומהיהא בזה מחשבה כעלי
 קנים וגפנים והיכא דלקטן למשרה היו דבר שהנאות אחר ביעורו
 ולא חל עליה שביעית: **יצאן משרה ובבוסה שהנאות אחר**
ביעורן. שמעשה ששרה הפשתן או הבגדים ציין שעה אחת
 נתבצר ואזד והנאות אינה עד שילבש אותן בגדים כן פי' בקונ' ו
 ומינה דצוהגזל קמא (ז"ק דף קא: וסא) קא חשיב מין הצבועין
 הנאות וביעורן שיהיה ומהא טעמא הוה ליה לאחשביה הנאות אחר
 ביעורו שביעית צביעה וצביעה אחר כך ולמאי דעיי למימרי'
 התם יש שנה סמנין על גבי הצמר יחא דאין זה שייך גבי משרה
 וכנסה וצבועות פירש שם דמיני צבעים בשעת רמיחת היורה
 כלה השורש וקולט הצבע בצבד נמצא הנאות וביעורו שיהיה אכל
 משרה וכנסה משעה שמטילין פשתן או צבד ציין נתקלקל וצבד
 והנאות אינה עד שלשה ימים או ארבעה שיהיה הפשתן שרי:

אין

מרב

מתבערין אף אכלם בעינא להיות ביעורו בעת הנאות, [לאפוקי משרה ששורין בו הפשתן, וכתבסין, שמתבכסין ומחלכין
 אחר ביעורן, ונמצאת הנאות אחר ביעורן ואסור, וכן העצים, ור' יוסי מחיר, דייק לם כל צרכיהם ואפי' משרה וכתבסין,
 והאי דכתיב לאכלה למעוטי מלוגמא,

עין משפט נר מצוה

צה א מ"י פ"א מהל'
 מעשר שני ה' ה'
 [וטע"ז י"ד פ"י שלם ספי'
 קטן]:
צו ב מ"י שס ופ"ד מהל'
 שמיטה הלכה י"ב:
צו ג מ"י פ"ה מהלכות
 שמיטה הלכה יא:
צה ד מ"י שס ה' י:

רבינו חננאל

דתניא נמנו וגמרו באושא
 אחריו אחר לקיטה בין
 למעשר בין לשביעית. כבר
 פירשנו זה הענין כולו
 בראש השנה לפיכך לא
 הוצרכנו להאריך בכאן.
 ומקשינן וכי לולב כפרי
 הוא דמוקמת לה בהן
 ששית שנכנס לשביעית,
 עץ הוא, ועץ אין בו
 קדושת שביעית. דתנן עליו
 קדים ועלי גפנים שגבבן מן
 השדה, ליקטן לאכילה יש
 בהן קדושת שביעית,
 לעצים אין בהם משום
 קדושת שביעית. וישנין
 שאין התם דאמר קרא
 לכם, ואמר קרא לאכילה,
 כלומר לא ניתנה לכם
 שביעית אלא לאכילה,
 (ובקונ' דומיא דאכילה,
 לכם, ודרך המאכל (נ"א):
 האכילה) ללעוט ולבער
 המאכל בלעיסתו מתורת
 אכילה, וכיון שמועט
 בחניכיו נהנה חכו מן
 המאכל בלעיסתו, ותבשר
 אותו הפרי [כאחת],
 נמצאת הנאות ועת ביעורו
 באין כאחד. והיו פי'
 ביה, קדושת שביעית חלה
 עליו, ואף על פי שאינו
 נאכל, והוא נשתיל ליהנות
 ממנו כדרך האכילה,
 שיהיה בכל אדם. יצאו
 עצים שהנאות אחר
 ביעורן, כלומר אין הפת
 נאפת ואין התבשיל
 מחבשיל אלא אחר שרפת
 העצים, הנה ביעורן קודם
 להנאות, לפיכך אין
 קדושת חלה על העצים.
 ודיחין והא איכא עצים
 דמשחן. פי' דמשחן,
 כדכתיב
 ויסתוו בבגדיהם ולא יחיו
 לו, ומתרגמין ואל שחין
 ליה. כלומר שיהיה שפועשה
 בהן המדורה להתחמם,
 שבתם דהדלקת הוא
 מחמם בהן, נמצאת
 הנאות ועת ביעורן ביה,
 ולמה אין קדושת שביעית
 חלה עליהן. ודיחי רבא
 סתם עצים להסקה הן
 עומדין. פי' עצים להסיקין
 תחת תבשילו ועל התנור
 לאפות בו את הפת
 עומדיה, לאפות לולב
 דלאו להסקה עומד
 והנאות בעת ביעורו,
 לפיכך יש בו קדושת
 שביעית. ומשום דהוא כן
 ששית שנכנס לשביעית
 שרי לזבני. וסתם עצים
 להסקה עומדים ואין
 מוחרין בשביעית אלא
 משום שבתיה אחר ביעורן
 תנאי היא. דתניא אין
 מוסרין פירות שביעית
 למשרה ולכבשה. פי' כגון
 פירות שחלכין וכותבין
 בהן, כגון הבירות וכיוצא
 בהן, בשביעית אסור.
 מהא טעמא דכתיב לכם
 (יהיה) לאכלה, בעינן לכם
 דומיא דלאכלה, מה
 לאכלה בעת הנאות

אפילו אע"פ דמשחן ואיכא
 בין כל שביעית וכן אין מבכסין בגדים, דהיי סחורה (טו.) מי שהנאות וביעורו שיהיה. הנאה היא בשנה שהוא כלה מן
 העולם אולי יכול ליהנות מפירות שביעית קודם זמן הביעור, יצאו משרה ובבוסה שהנאות אחר ביעורן. שמעשה שמטילין
 פשתן או צבד ציין נתקלקל וצבד ששחן אינו אלא עד שלשה ימים ור', עד שיהיה פשתן שרי וכן הבגד. והיינו תנאי, דרבנן
 סברי סתם פירות לאכילה וחילל עלייהו קדושת שביעית. כדאמרן לעיל דכל דבר שהנאות וביעורו שיהיה, הלכך אפילו לקטן
 פירות סתמן לאכילה ומשחן יצירמן חיל קדושתן ומו לא מיהא מחשבה לאפקועי ואסורין למשרה וצביעה דאין נהיין בקדושת שביעית אלא הנאה הדומה לאכילה, וגבי עצים נמי סתם עצים להסקה ניתנו ולא חילל אפילו אע"פ דמשחן, ור' יוסי סבר לא
 למימרי' סתם פירות לאכילה ניתנו ומהא טעמא הוה ליה לאחשביה הנאות אחר ביעורו שביעית צביעה וצביעה אחר כך ולמאי דעיי למימרי' התם יש שנה סמנין על גבי הצמר יחא דאין זה שייך גבי משרה וכנסה וצבועות פירש שם דמיני צבעים בשעת רמיחת היורה כלה השורש וקולט הצבע בצבד נמצא הנאות וביעורו שיהיה אכל משרה וכנסה משעה שמטילין פשתן או צבד ציין נתקלקל וצבד והנאות אינה עד שלשה ימים או ארבעה שיהיה הפשתן שרי: